

Hvordan reagere på hatprat?

Tidsbruk: 30-45 minutter

Antall: 15-30 stk

Læringsmål:

- Øke forståelsen for hva hatefulle ytringer er og hvordan det rammer
- Reflektere rundt ulike strategier for å reagere på hatefulle ytringer
- Styrke holdninger som ansvarlighet og åpenhet for mangfold.
- Styrke ferdigheter som kritisk tenkning, kommunikasjon, empati og samarbeidsevne.
- Økt bevissthet om menneskerettigheter og verdier som ytringsfrihet, mangfold og rettferdighet.

Utstyr:

5 skilt med ulike alternativer til å reagere (IGNORER, RAPPORTER, FORTELL VENNER, SVAR, ANNET).

Forberedelser:

Skiltene plasseres på ulike steder i et rom, med litt avstand mellom.

Gjennomføring:

1. Begynn med å fortelle at nå skal vi lære litt om hva hatprat er og utforske muligheter for hvordan vi kan reagere på hatprat. Spør deltakerne hva de tenker på når de hører begrepet «hatprat». Be dem diskutere det i små grupper.
2. Spør om noen vil fortelle hva de har snakket om. Basert på innspillene fra gruppene, forklar begrepet «hatprat»: Det kan defineres som „Uttrykk (ord, tekst, bilder) som sprer, oppfordrer til, promoterer eller rettferdiggjør hat rettet mot en gruppe.” (en forenklet versjon av Europarådets definisjon).¹
3. Spør om noen vet om noen grupper som er mer utsatt for hatprat enn andre. Be dem diskutere det i små grupper igjen, og ta en gjennomgang i plenum. Det kan være: svarte, flyktninger, innvandrere eller personer med innvandrerbakgrunn, kvinner, LHBTI, jøder, muslimer, samer eller andre minoriteter.
4. Forklar at du nå skal lese opp en og en tenkt situasjon, og til hver situasjon skal deltagerne tenke igjennom hvordan de ville ha reagert i den situasjonen. Be dem stille seg ved det alternativet (skiltet) som passer dem best. Fortell deltakerne at det ikke nødvendigvis er noen riktige svar, for det er mange måter en kan reagere på. De kan også flytte seg underveis, dersom de endrer mening.
5. Etter at alle har plassert seg ved et skilt, la dem få 2-3 minutter til å diskutere med de andre som har tatt samme posisjon, hvorfor de vil gjøre dette i akkurat denne situasjonen.
6. Spør noen på hver gruppe:
 - a. Hvorfor har du stilt deg her?

¹ Europarådet, Ministerkomiteen, rekommandasjon nr. (97) 20 sitert i *Bookmarks. Manual for å bekjempe hatefulle ytringer på nettet gjennom menneskerettighetslæring* (2014, s. 134). Tilgjengelig gjennom: <https://rm.coe.int/16806f9b45>

- b. Hvordan kan du rapportere/hva kunne du har svart/hvorfor ignorere/hvilke andre alternativer finnes det?
 - c. Dersom noen stiller seg ved skiltet «ignorere» gjentatte ganger: Finnes det tilfeller hvor det beste alternativet er å ignorere det som blir sagt? Finnes det andre tilfeller hvor det ikke er lurt å ignorere hatprat?
 - d. Dersom du hadde vært den som mottok hatprat. Hva skulle du ønske at andre gjorde?
 - e. Har noen lyst til å bytte plass etter å ha hørt begrunnelsen til de andre gruppene?
 - f. Hvis ja, hvorfor vil du bytte?
7. Les opp en ny påstand, og la dem plassere seg på nytt, få litt tid til å prate seg imellom osv.

Avsluttende refleksjon:

Debrief, forslag til spørsmål:

1. Hva er hensikten med det vi har gjort nå?
2. Har du fått noen nye ideer til hvordan du kan reagere på hatprat?
3. Hva kan være konsekvensen hvis vi ikke reagerer på hatprat?
 - a. Konsekvenser for den som mottar hatprat i et enkelttilfelle?
 - b. Konsekvenser for samfunnet generelt: hva skjer når hatprat normaliseres?
4. Politiet har en egen hatkriminalgruppe. Her er noen tips fra dem:
 - a. Samle bevis ved å ta skjerm bilde, bilde eller video, eller noter ned det du har hørt så nøyaktig som mulig. Noen ganger er det kanskje viktigere at man reagerer med å svare, enn å dokumentere.
 - b. Tips politiets nettpatrulje eller spør dem om råd for hva du kan gjøre:
 - i. Instagram: @nettpatruljen («Nettpatruljen»)
 - ii. Snapchat: @nettpatoslo («Nettpatruljen Oslo»)
 - iii. Facebook: @nettpatruljenoslo («Politiets nettpatrulje - Oslo») og @nettpolitie

Situasjoner:

- 1) En i klassen har lagt ut et bilde av seg og kjæresten på instagram, og noen har kommentert «Jævla homo» under. Hva gjør du?
- 2) Du står sammen med en gruppe venner i køen i kantina når du overhører to gutter snakke til en jente og bruker ordene hore, slut, billig og fitte. Hva gjør du?
- 3) I gymtimen spiller dere fotball. To av medelevene dine blir litt for ivrige, og etter en litt hardhendt takling utbryter den ene til den andre «jødesvin». Hva gjør du?
- 4) En venn forteller en vits du synes er rasistisk. En annen venn sier sint til han: "Du er så jævlig rasist!". Hva gjør du?
- 5) Spør deltakerne om noen av em har vært i en situasjon hvor de var vitne til hatprat og de var usikre på hva de skulle gjøre. Om noen kommer på en slik situasjon kan du be dem gjengi den, og så kan de andre få reagere på situasjonen.

SVARE

RAPPORTERE

IGNORERE

FORTELLE VENNER

ANNET